

Vergaderjaar 2015–2016

23 645

Openbaar vervoer

Nr. 636

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 september 2016

Ik ben blij met de uitkomsten van het onderzoek naar incomplete transacties, want die laten een duidelijke afname zien van het percentage reizen waarbij niet is in- of uitgecheckt. Het percentage incomplete transacties is van 1,7% gedaald naar 1,3%. Het totale bedrag dat reizigers na een incomplete transactie terug hebben gevraagd bij de vervoerders is toegenomen van € 2,7 miljoen naar € 4,8 miljoen. De totale omvang van niet teruggevorderde gelden is gedaald van € 16 miljoen naar € 4,2 miljoen.

Het onderzoek naar incomplete transacties is een update van het onderzoek naar incomplete transacties dat twee jaar geleden in uitvoering¹. Met genoegen bied ik u hierbij dat onderzoek aan, dat in opdracht van de vervoerders wederom door Panteia is uitgevoerd en waarbij dezelfde onderzoeksmethodiek is gehanteerd als twee jaar geleden². De uitkomsten zijn daardoor te vergelijken. Tevens ontvangt u de reactie van het NOVB op de onderzoeksresultaten³.

De verwachting is dat het percentage van 1,3% verder zal afnemen. In het NOVB is afgesproken om de maatregelen die eerder zijn ingezet om het percentage incomplete transacties terug te dringen tot minder dan 1% worden voortgezet en dat deze maatregelen op onderdelen worden aangescherpt zolang dit percentage boven de 1% ligt. Voorbeelden hiervan zijn het bijplaatsen van in- en uitcheckpalen en het in gebruik nemen van poortjes op meer stations. Het NOVB zal de ontwikkelingen blijven monitoren. In de bijgevoegde reactie van het NOVB is nader ingegaan op het maatregelen pakket. Korthedshalve verwijs ik daarnaar.

¹ Kamerstuk 23 645, nr. 579

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Eén van de maatregelen is de pilot met enkelvoudig in- en uitchecken. Ik heb uw Kamer hierover een voortgangsmelding toegezegd en dat doe ik hieronder.

Pilot enkelvoudig in- en uitchecken

De pilot enkelvoudig in- en uitchecken heeft -zoals ik u ook tijdens het algemeen overleg OV, OV-chipkaart en taxi van 2 februari en 28 juni heb gemeld – vertraging opgelopen door mededingingsrechtelijke vraagstukken. In het NOVB van 15 september hebben we besloten dat in maart 2017 een volwaardige pilot op de Valleilijn start. Enkelvoudig in- en uitchecken vermindert de kans op gemiste checkouts en is klantvriendelijker. Ik herken dan ook de wens van reizigers hiervoor. Het huidige systeem gaat ervan uit dat iedere reiziger afrekent per vervoerder. Voor enkelvoudig in- en uitchecken moet dat principe aangepast worden. Dat blijkt niet makkelijk voor elkaar te krijgen en levert organisatorische, juridische, financiële en mededingingsrechtelijke vraagstukken op. In de pilot op de Valleilijn (Amersfoort – Ede – Wageningen) tonen de vervoerders NS en Connexxion hun bereidheid om hier oplossingen voor te zoeken.

Tijdens de voorbereiding van de pilot constateerden betrokken partijen een aantal punten op het gebied van mededinging. Hiervoor is de Autoriteit Consument & Markt (ACM) benaderd. De ACM heeft eind juni 2016 gemeld dat de pilot beperkingen van de concurrentie met zich meebrengt. Er kan echter gebruik gemaakt worden van de uitzonderingsmogelijkheden die de Mededingingswet biedt. ACM stelt de volgende randvoorwaarden aan de pilot:

- de pilot moet na 12 maanden worden teruggedraaid,
- de pilot geeft geen mandaat voor landelijke invoering en
- vervoerders moeten voldoende waarborgen treffen ten aanzien van het delen van concurrentiegevoelige transactie- en projectgegevens.

De reactie van ACM heb ik samen met betrokken partijen op 15 september in het NOVB besproken. We hebben gezamenlijk geconcludeerd dat ACM aangeeft dat de pilot door kan gaan, maar dat de randvoorwaarden beperkingen opleggen. Het na afloop verplicht terugdraaien van de pilot is voor reizigers erg onvriendelijk en brengt hoge kosten met zich mee.

In het NOVB van 15 september hebben NS en Connexxion een voorstel voor een andere invulling van de pilot op de Valleilijn gepresenteerd. Het alternatief maakt gebruik van registratie via een mobiele telefoon en de OV-chipkaart. De transactiegegevens worden bij een externe derde partij belegd, waardoor vervoerders geen inzicht krijgen in elkaars transactiegegevens, noch in persoonlijke reisgegevens van klanten. De reiziger ontvangt o.a. een factuur achteraf.

Met de alternatieve invulling worden de bezwaren van ACM op de oorspronkelijke invulling geadresseerd, omdat de gegevens van een vervoerder niet bij een andere vervoerder terecht komen (loopt via een zogenaamde Trusted Third Party) en er geen afspraken over tarieven nodig zijn. Omdat ACM niet naar dit alternatief heeft gekeken, kan dit niet met zekerheid gezegd worden. Met het alternatief is er geen tijdsbeperking van toepassing en hoeft de huidige situatie na 12 maanden niet hersteld te worden. Daarnaast geeft het alternatief perspectief op landelijke toepassing.

Ik vind het een interessant voorstel. Door nieuwe ontwikkelingen in de techniek kan hetzelfde doel behaald worden. Een innovatief betaalsysteem is beter toegespitst op een systeem van enkelvoudig in- en uitchecken dan het OV-chipkaartsysteem. Vervoerders gaan dit voorstel nu verder

uitwerken. Het moet bijvoorbeeld snel duidelijk worden hoeveel reizigers aan de pilot kunnen deelnemen, wat realistische tijdlijnen zijn, hoe omgegaan wordt met privacygegevens enz. Ik vind het uiteraard ook belangrijk dat er draagvlak voor dit voorstel is bij reizigers.

De pilot enkelvoudig in- en uitchecken op de Valleilijn wordt in maart operationeel. Nog niet duidelijk of deze pilot op de oorspronkelijke wijze of via het alternatief wordt ingevuld. Vervoerders werken het alternatief verder uit en indien deze niet uitgevoerd wordt, wordt de pilot op de oorspronkelijk voorziene wijze uitgevoerd. Daarmee kunnen we de baten van enkelvoudig in- en uitchecken in de praktijk beproeven. Naast de pilot loopt er de komende maanden ook een traject waar gekeken wordt wat nodig is om een besluit over landelijk enkelvoudig in- en uitchecken in de treinketen te kunnen nemen. Daarvoor worden onder meer de mogelijkheden om met nieuwe technieken enkelvoudig in- en uitchecken te realiseren en de kosten en baten ervan in kaart gebracht.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
S.A.M. Dijkema